İKLİMDEN İSTİHDAM DEĞİŞİKLİĞİNE

ILO'nun raporuna göre, 2030'a kadar yeşil ekonomilere geçişle; 24 milyon iş oluşturulacak; ihtiyaçduyulan becerilerden dolayı mevcut 1,2 milyar iş etkilenecek. Yeni 24 milyon işin 18 milyonu yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve diğer düşük karbonlu sanayilerle ilgiliyken 6 milyon iş, döngüsel ekonomi kapsamında ortaya çıkacak.

Dünyayı tüketiyoruz. Tüketmekle kalmayıp kötü davranıyoruz. Ekonomik veriler, bunun istihdama nasıl yansıdığını da ortaya koyuyor.

1999-2015 yılları arasında küresel GSYH neredeyse yüzde 80 ve reel ücretler yüzde 42 arttı. Aynı dönemde çocuk işçiliği düşüş gösterdi, işgücüne katılım arttı. Bir dereceye kadar, ekonomik büyüme "insana yakışır iş"lerde iyileşmeye dönüştü.

İnsanlık, gezegenimiz üzerindeki ekosistemlerin yenileyebileceğinden yüzde 74 daha fazla kaynak kullanıyor. Bir başka deyişle, elimizde bir dünya var ama 1.7 dünyamız varmış gibi tüketiyoruz. Bu sorumsuzluğun doğal sonucu da yeşil ekonomi ve getirdiği dönüşümdür.

Yeşil ekonomi; düşük karbonlu, kaynakları verimli kullanan, kapsayıcı bir ekonomi olarak adlandırılabilir.

Yeşil ekonomi kavramı, sürdürülebilir kalkınmanın yerini almayı amaçlamaz; daha ziyade bizi sürdürülebilirliğe götürmek için bir araç olarak kullanılabilir.

Karbondan arındırılmış bir ekonomiye geçiş, yalnızca iklim değişikliğini durdurmak için gerekli değil, aynı zamanda milyonlarca yeşil iş yaratma potansiyeline sahip ekonomik büyümenin itici gücüdür.

Yeşil işler, doğrudan çevreyi korumayı amaçlayan veya gezegenin sağlığı üzerindeki etkiyi en aza indirmeyi amaçlayan işlerdir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na (UNEP) göre yeşil işler; "çevresel kaliteyi önemli ölçüde korumayı veya eski haline getirmeyi amaçlayan tarım, imalat, Ar-Ge, idari ve hizmet faaliyetlerindeki pozisyonlar" olarak tanımlanmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise yeşil işleri, çevrenin korunmasına, eski haline getirilmesine ve artırılmasına katkıda bulunan, insana yakışır işler" olarak tanımlar. ILO'ya göre bir işin yeşil iş olarak tanımlanabilmesi, insana yaraşır iş koşulları sağlamasına da bağlıdır. Örneğin, güneş panelleri monte eden düşük ücretli veya kayıt dışı işçiler; iş güvenliğinin yetersiz olduğu elektronik atıkların geri dönüşümünde çalışan işçiler; çocuk iş gücünü kapsayan ama çevresel sürdürülebilirliği amaçlayan işler, yeşil iş değildir.

MESLEKİ DÖNÜŞÜMÜN ANAHTARI; EĞİTİM

İki yeni istihdam kavramı çıkıyor karşımıza:

Upskilling: Mesleki, davranışsal ve teknoloji alanında bilgi ve becerilerinin artırılması

Reskilling: Yeşil dönüşümle yok olacak meslek sahiplerini farklı işlere yönlendirmek üzere yetenek dönüşümü.

Bu geçiş, becerilerin geliştirilmesine yönelik eğitime yapılan yatırıma bağlıdır.

Mevcut işgücüne yeniden beceri kazandırmak için ileriye dönük beceri stratejileri gereklidir.

ILO'nun raporuna göre, 2030'a kadar yeşil ekonomilere geçişle; 24 milyon iş yaratılacak; ihtiyaç duyulan becerilerden dolayı mevcut 1,2 milyar iş etkilenecek.

Yeni 24 milyon işin 18 milyonu yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve diğer düşük karbonlu sanayilerle ilgiliyken 6 milyon iş, döngüsel ekonomi kapsamında ortaya çıkacak.

Ayrıca mavi gezegenin yüzde 70'ini kaplayan ve dünyadaki oksijenin en az yüzde 50'sini üreten, biyolojik çeşitliliğin çoğuna ev sahipliği yapan ve 1 milyardan fazla insan için ana protein kaynağı olan okyanus temelli işlerde, 40 milyon kişinin istihdam edileceği tahmin ediliyor.

EKOLOJİK TURİZM YÜKSELEN DEĞER

Döngüsel ekonomi; atıkları azaltmanın yanı sıra, enerji tasarrufu sağlayacaktır.

Geleceğin meslekleri, mevcut işlerin yeni yeşil gerçekliğe uyum sağlamasıyla oluşacaktır. Bu mesleklerin ortaya çıkacağı gözde yeşil iş alanı açacak sektörler arasında başta enerji; ardından tarım, tasarım, turizm ve taşımacılık sayılabilir. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'na (IRENA) göre, yenilenebilir enerjiler 2017'de dünyada 500 binden fazla yeni iş oluşturdu.

Sektörün şu anda 10 milyondan fazla kişiyi istihdam ettiği tahmin ediliyor.

Tarımda dünyanın en büyük pazarı olan ABD'de organik gıda satışları 2017 yılında yüzde 6,4 artarak 43.7 milyar Euro'ya ulaştı. Bu arada Avrupa yüzde 10,5'lik bir büyüme yaşayarak 37.3 milyar Euro'ya ulaştı.

Çevre bilincine sahip tüketicilerin artmasıyla birlikte, ambalajlamadan bina çatılarına kadar sayısız ürün eko-tasarımı, gelişen bir iş kaynağı haline getirdi.

Gezegenin sağlığıyla giderek daha fazla ilgilenen bir toplumda, ekolojik turizm (ekoturizm) yükselen bir trend haline geldi. Bu sektör, macera deneyimlerinin tasarlanması, yüksek dağ patikalarının oluşturulması ve korunan alanların keşfi gibi faaliyetlerle ve ekoköyler gibi kaybolma riski altındaki kırsal alanların yenilenmesiyle ilgili işler oluşturmaktadır.

Taşımacılık ise, yüzde 72'si karayolu taşımacılığından kaynaklanan AB Karbondioksit emisyonlarının yüzde 30'undan fazlasından sorumludur. AB, bu emisyonları 2050 yılı için 1990 seviyelerine kıyasla yüzde 60 oranında azaltma hedefiyle elektrikli araçlar sektöründe, toplu taşımada ve elektrikli demiryolu yük taşımacılığında iş fırsatları oluşturacaktır.

Henüz yeşil ekonomiye geçiş sürecinin başında olan Türkiye'de iklim değişikliğinin çevreye olan olumsuz etkilerini azaltmak ve sektörlerinde lider pozisyonlarını korumak isteyen; insan onuruna yakışır iş ve çalışma ortamlarını insan kaynakları yaklaşımının temeline yerleştiren şirketler, karbon emisyonu başta olmak üzere enerji tasarrufu, yenilenebilir kaynaklar, doğal kaynakların bilinçli kullanımı ve yaşam tarzının değiştirilmesi konusunda ofis çalışanlarında farkındalık oluşturmak için çalışmakta, yeni beceriler ve yeni pozisyonlar tanımlamaktadır.

Çevre yöneticileri, "sürdürülebilirlik temsilcisi-uzmanı-yöneticisi" şeklinde bir görev alanına ve unvana sahip olmuşlardır.

Ayrıca, sadece üretimde değil pazarlama, satış, finans, müşteri ilişkileri, iletişim, lojistik de dahil olmak üzere tüm bölümlerde benzeri unvanlar ve hatta C-level (üst düzey) yöneticilikler tanımlanmaktadır.

Yeşil dönüşüm ile düşük karbonlu yeni işlerde ortaya çıkacak yeni meslekler; hava kalitesi mühendisi, koruma bilimci, çevre danışmanı, doğal kaynaklar uzmanları, yenilenebilir enerji danışmanı, güneş paneli teknisyeni, drone mühendisi, akıllı ağ yöneticisi, geri dönüşüm tesisi teknisyenliği ve daha fazlasıdır.

Bu meslekler, her eğitim düzeyindeki öğrenciler için fırsatlar doğurmaktadır.

Yeşil işler için temel beceriler

- *Bilgi edinme isteği ve yeteneği*
- *Ekip çalışması*
- *Esneklik*
- *İletişim ve müzakere*
- *Girişimcilik*
- *Analitik düşünme*
- *Koordinasyon ve yönetim*
- *İnovasyon*
- *Danışmanlık*
- *Bilgi teknolojileri ve dil*
- *Liderlik becerileri*
- *Çevre bilinci*
- *Çevreyi koruma*
- *Sürdürülebilir kalkınma bilgileri*

Doç. Dr. RANA ATABAY KUŞÇU
İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Müdürü